

Balóchiay Látini Syáhag

Látini Balóchiay nebeshtah kanagay ráh o rahband

2025

Látini Balóchi Shawr o Saláhi Majles

Balóchiay Látini Syáhag

(Látini Balóchiay nebeshtah kanagay ráh o rahband)

2025

Látini Balóchi Shawr o Saláhi Majles

Námdát

Balóchiay Látini syáhagay námá ke donyáay
wánáakterén
nebeshtah rahbandán yakké.

Nechén

	Nebeshtánk	Tákdém
1	Sardánk	7
2	Balóchiay Áb	10
3	Balóchiay Ábáni Nám	11
4	Látini Balóchiay Ábáni Arabi Matth	12
5	Kassháb	14
6	Jwánáb	15
7	Drájén Kasshábáni Gwandh Bayag	16
8	Dhakk	17
9	Jotkábáni Dhakk	18
10	Dhakkay Kapag o Óshtag	19
11	“Yakk”ay Dhakk	20
12	“Aw” o “Ay”	21
13	ء ، ء ، ء	22
14	ئ	23
15	Pársi Rahbanday Zér – E	24
16	I o Ig / Ay o Ayg	25
17	Chaspáli Námbadal	26
18	Komakkárgál	27
19	“Án” Gón Kojám Labzán Hór Bit?	28
20	“Én” Gón Kojám Labzán Hór Bit?	29
21	“Ay” Gón Kojám Labzán Hór Bit?	30
22	“Et” Gón Kojám Labzán Hór Bit?	31

23	“It” Gón Kojám Labzán Hór Bit?	32
24	“Ent” Gón Kojám Labzán Hór Bit?	32
25	“Ant” Gón Kojám Labzán Hór Bit?	33
26	“At, Atant, Atán, Atén, Atay, Atet”	34
27	Bá zgálén Ká rgál	35
28	Parmá ngál	36
29	Hawá rgál	37
30	Hawá rgál: Dast	38
31	Hawá rgál: Pésh	39
32	ح	40
33	Ché o Che	41
34	Man o Mán	41
35	Bale o Balay	42
36	Kas o Kass	43
37	Záná o Zánán	43
38	Pa, Gón, Cha, Chón	44
39	Zamánag	45
40	Ná gwast	46
41	Gá ltahr	47
42	Hesáb	48

Sardánk (Preface)

Pa zobánéá sharterén syáhag hamá ent ke labzáni tawará sharriá gisshénit o zobáná wánák kant. É hesábá becháray pa Balóchi zobáná sharterén syáhag Látini / Róman ent.

Har zobánzántá ke Balóchi zobánay sará kár kotag, áia hamé gapp jatag ke pa Balóchiá, Látini syáhag sharter ent. Yakkéá ham nagoshtag ke Arabi syáhag sharter ent.

May tahá, bezán Balóchiay nebeshtah kanók o wánókáni tahá ham bázéné é gappá zánt ke Látini, Balóchiay labzán sharter gisshénit. Má é gappá zánén bale wahdé Arabi syáhagay yalah dayag o Látiniay ziragay gapp kayt godhá má delá porr kot nakanén. May delá wadh wadhén tors yá jost pád kayt.

Yakk torsé esh ent ke agan Balóchi zobán Látini syáhagá bebit godhá má cha Érán o Awgánestán o Arabestánay Balóchán sedén.

É wassarén torsé. Látini choshén chizé naent ke Balóchy mazánant. Látini hamé “ABCD”áni nám ent ke má eskóla wantagant. Marchigén dawrá eshán har hamá Balóch zánt ke do jomáety wantag o áia kerrá pawné yá kampyutharé chizé hast.

Dege torsé esh ent ke Arabi syáhagay yalah dayag mára cha Eslámá sendit.

É ham radén gappé. Pa Mosolmán bayagá Arabi syáhag nalóthit. Na Arabi kaséá Mosolmán kant o na Látini kaséá káper kant. Agan é káperi syáhagé bitén, molláyán Korán Látiniá nakotagat.

Donyáay masterén Eslámi molk Endóneshiáay zobánay syáhag Arabi naent, Látini ent. Hamé paym Bangladésh, Torki, yá dege Eslámi molk hast ant ke áyáni zobán Arabi syáhagá naant. Bale á cha diná nasestagant. Pameshká Balóch ráj ham Arabi syáhagay yalah dayagá bédin nabit.

Dege yakk ozré ke démá árag bit, esh ent ke Balóchiá hazárán ketáb hast ke Arabi syáhagá ant. Agan má Arabi syáhagá yalah bedayén, é drostén maddhi gár o gór bant.

É ham bébonén torsé. Marchi theknálóji anchó démá shotag ke ketábán cha yakk syáhagéá domi syáhagá tarrénag hecch masalahé naent.

Dege yakk gappé é ham janag bit ke má Arabi syáhagá héldár én. Pa má eshiay yalah dayag o Látiniay zirag grán ent.

É gapp rást ent ke má Arabi syáhagá héldár én bale héldári jawázé naent. Chó wa kasé taryáká héldár ent, kasé sharábá héldár ent. Eshiy máná é naent ke é neshah sharr ant. Hamé paym Arabi syáhagá héldár bayagay máná é naent ke Arabi syáhag sharr ent.

Mardománi dege torsé esh ent ke Látini syáhag nókén chizé, bárén chón bit.

É gapp ham rad ent. Látini syáhag pa Balóchiá nók naent. Lángwart Dhaymzá 150, 140 sál pésar Látini Balóchiá ketáb nebeshtah kotag.

Padá ranterá ham bázén mardoméá Látini syáhagay sará kár kotag. Esháni tahá yakké Sayad Háshomi ent ke áíá tachká goshtag ke “Balóchi mán Arabi syáhagá hejbar rást o tachk nebisag o wánag nabit”, o “Róman syáhag pa Balóchiay nebisagá cha drostán jwáner ent”.

É gappá hecch shakk nést ke pa Balóchi zobáná Látini syáhag sharter ent. Arabi syáhag may zobánay mápá naent. Anchó ke má sawásay ziragay wahdá wati páday mápá chárén, báýad ent syáhagay gechén kanagay wahdá wati zobánay mápá bechárén. Agan mára hakk o del wati zobán dóst ent godhá báýad ent syási wapádári, dini majburi o zátí pasond o nápasondá yakkerr bekanén o zobánay zaluratán bechárén.

Látini syáhagay é dróshom ke Balóchiá zortag, donyáay wánáakterén nebeshtah rahbandán yakké o má delá jazm én ke sóbén bit.

Látini Balóchi Shawr o Saláhi Majles

(Jun 2024)

Balóchiay Áb

A Á B Ch

D Dh E É

G H I J

K L M N

O Ó P R

S Sh T Th

U W Y Z

Zh

Balóchiay Ábáni Nám

Áb	Nám	نام	Áb	Nám	نام
A	A / Zabar	آ / زَبر	Á	Á	آ
B	Bé	بَے	Ch	Ché	چَے
D	Dé	دَے	Dh	Dhé	ڈَے
E	E / Zér	ا / زَیر	É	É	اَے
G	Gé	گَے	H	Hé	ھَے
I	I	ای	J	Jé	جَے
K	Ké	کَے	L	Lé	لَے
M	Mé	مَے	N	Né	نَے
O	O / Pésh	اُ / پَیش	Ó	Ó	او
P	Pé	پَے	R	Ré	رَے
S	Sé	سَے	Sh	Shé	شَے
T	Té	تَے	Th	Thé	ٹَے
U	U	او	W	Wé	وَے
Y	Yé	یَے	Z	Zé	زَے
Zh	Zhé	ژَے			

Látini Balóchiay Ábáni Arabi Matth

Látini	Arabi	Mesál	مسال
A	آ، اَ، عَ	Abad, Abdolláh	آبد، عبد الله
Á	آ، ا، اء، ع، عا، اع	Ábád, Málum, Áshek, Ázom	آباد، معلوم، عاشق، اعظم
B	ب	Balóchi	بلوچی
Ch	چ	Chamm	چم
D	د	Dap	دپ
Dh	ڈ، ژ	Dhann, Baddh, Badh	ڈن، بڈ، بڑ
E	إ، اِ، ع، اء، ئ	Ezgend, Eshk, Dáem	اِزگند، عَشق، دائم
É	ی، اِی، اے، ے	Érgéj, Yakké, Warnáé	ایرگیج، یک، ورنایے
G	گ، غ	Gósh, Golám	گوش، غلام
H	ه، ح، خ	Hámén, Háji, Hayál	هامین، حاجی، خیال
I	ی، اِی، اِی، ئی	Imándári, Said, Dái	ایمانداری، سعید، دائی
J	ج	Jang	جنگ
K	ک، ق، خ	Kollag, Korbán, Nákon	کلگ، قربان، ناخن
L	ل	Lóg	لوگ
M	م	Molk	ملک
N	ن، ں	Nakanán	نکناں
O	أ، اُ، عُ	Orsond, Obayd	اُرسند، عُبید
Ó	ؤ، او	Óst, Gósh	اؤست، گوش
P	پ، ف	Poll, Parmán	پل، فرمان

R	ر	Rang	رنگ
S	س، ث، ص	Sál, Mirás, Sabr	سال، میراث، صبر
Sh	ش	Shál	شال
T	ت، ط	Tap, Tarz	تپ، طرز
Th	ث	Thál	ثال
U	و، أو، عُو	Ud, Nur	عود، نور
W	و	Watwáh	وتواه
Y	ی، ی	Yár, Niyat	یار، نیت
Z	ز، ذ، ظ، ض	Zend, Zalil, Zolm, Zedd	زند، ذلیل، ظلم، ضد
Zh	ژ	Zhand	ژند

Kassháb

- Balóchiay mannetagén kassháb (*vowels*) 8 ant. **A, Á, E, É, I, O, Ó, U.**
- Esháni tahá 3 bezán “a (zabar), e (zér), o (pésh)” gwandhén kassháb (*short vowels*) ant o 5 bezán “á, é, i, ó, u” drájén kassháb (*long vowels*) ant.

A	Abad	ابد	Sar	سَر
Á	Ábád	آباد	Sár	سَار
E	Ensán	انسان	Ser	سِر
É	Éraht	ايرَهت	Sér	سِیر
I	Imán	ایمان	Sir	سِیر
O	Ostád	استاد	Sor	سُر
Ó	Óst	اوست	Sór	سُور
U	Uwá	أَوَا	Sur	سور

Jwánáb

- Balóchiay hamá jwánáb (*consonants*) ke Balóchiay drostén gálewárán goshag bant, esh ant:

B	Balóchestán	بلوچستان
Ch	Chamm	چم
D	Dód	دود
Dh	Dhódh	دودھ
G	Gwát	گوات
H	Hár	هار
J	Jost	جست
K	Ketáb	کتاب
L	Láp	لاپ
M	Mardom	مردم
N	Nur	نور
P	Pashk	پشک
R	Rag	رگ
S	Sáh	ساح
Sh	Sháh	شاه
T	Táb	تاب
Th	Tháb	ثاب
W	Wád	واد
Y	Yakk	یک
Z	Zend	زند
Zh	Zhand	ژند

- Esháni tahá **Ch, Dh, Sh, Th, Zh** jotkáb (*digraph*) ant. Jotkáb ábáni hamá jotká goshant ke yakk tawaré kasshit.

Drájén Kasshábáni Gwandh Bayag

- Hamá labz ke áyáni godhsará “áh, éh, óh” kayt, wahdé gón padwand (*suffix*)éá hór bant, áyáni drájén kasshábí tawár kapit o gwandh bit.

Ráh	+	Shón	→	Rahshón	رهشون
Ráh	+	Band	→	Rahband	رهبند
Máh	+	Rang	→	Mahrang	مهرنگ
Máh	+	Ták	→	Mahták	مهتاك
Sáh	+	Dár	→	Sahdár	سهدار
Sháh	+	Zádag	→	Shahzádag	شهزادگ
Sháh	+	Rag	→	Shahrag	شهرگ
Jáh	+	Gir	→	Jahgir	جهگیر
Syáh	+	Cháh	→	Syahcháh	سّیه چاه
Syáh	+	Gwát	→	Syahgwát	سّیه گوات
Gonáh	+	Kár	→	Gonahkár	گنّهكار
Béh	+	Dár	→	Behdár	بهدار
Kóh	+	Bang	→	Kohbang	كهبنگ

Dhakk

- Dhakk yá shadday tawáray kasshagá yakkén jwánáb do bará kayt. (**sharri, chamm, poll, bagg**)
- Jwánáb dhakk bant bale kassháb nabant.

Kas كس (Chinchok kas tai hamráh ent?)

Kass كسّ (Kass mani hamráh naent.)

Bas بس (Á tai bas naent?)

Bass بسّ (Tará warag bass naent?)

Por پُر (Lóg sotk o por but.)

Porr پُړ (Lóg cha mardomá porr but.)

Gol گُل (Pollá “gol” ham goshant.)

Goll گَل (Gobbá “goll” ham goshant.)

Gaz گز (Yakk gazé 3 potth ent.)

Gazz گَز (É drachk gazzé.)

Kap کپ (Wáhagay kap man bé taw gwázéntag.)

Kapp کپّ (Kithagá kapp kan, gón maná gapp kan.)

Jotkábáni Dhakk

- Dhakkay wahdá Balóchiay jotkábáni awali “h” kapit.
(**Bachch** → **Bacch**)

Pach	پَچ	(Darwázag pach ent.)
Pacch	پَچّ	(Masálah nároshtay pacch ant.)
Badh	بَدّ / بَرّ	(É badhay drachké.)
Baddh	بَدّ	(Lachá baddhá kan.)
Kash	گَش	(Á mani kashá gwast.)
Kassh	گَشّ	(Segréth makassh.)
Bath	بَٹ	(Ápi bath bál kot nakant.)
Batth	بَٹّ	(Grástagén brenjá batth goshant.)
Bazhn	بَزَن	(Bazhnay máná apsóz ent.)
Bazzhag	بَزَنگ	(Chinián moshkay warag nabazzhit.)

Dhakkay Kapag o Óshtag

- Agan hawárgál (*blend word*)éay awali labz anchéné ke áíay godhsará dhakk kayt o domi labz anchéné ke cha jwánábéá bongéj bit, godhá awali labzay dhakk kapit.

Wassh	+	Tám	→	Washtám
Zarr	+	Dár	→	Zardár
Chamm	+	Shánk	→	Chamshánk
Kamm	+	Ter	→	Kamter
Poll	+	God	→	Polgod
Gotth	+	Gir	→	Gothgir
Dorr	+	Gósh	→	Dorgósh
Dozz	+	Bád	→	Dozbád

- Bale agan hawárgálay domi labz anchéné ke cha kasshábéá bongéj bit, godhá awali labzay dhakk nakapít.

Dozz	+	Áp	→	Dozzáp
Garr	+	Áp	→	Garráp
Yakk	+	Ábi	→	Yakkábi
Tonn	+	Ás	→	Tonnás

“Yakk”ay Dhakk

- Agan hawárgáléay awali labz “yakk” ent o domi labz cha jwánábéá bongéj bit, godhá géshter chosh bit ke “yakk”ay doén “k” kapant o démay labzay awali jwánáb dhakk bit.

Yakk	+	Dár	→	Yaddár
Yakk	+	Dhawl	→	Yaddhawl
Yakk	+	Pád	→	Yappád
Yakk	+	Chamm	→	Yacchamm
Yakk	+	Rang	→	Yarrang
Yakk	+	Ráh	→	Yarráh
Yakk	+	Bon	→	Yabbon
Yakk	+	Jáh	→	Yajjáh

- **Delgósh:** Choshén labz ham hast ke charé rahbandá dar ant, bezán “yakk”ay bass yakk “k”é kapit.

Yakk + Shambheh → Yakshambheh

Aw o Ay

- “Aw” o “ay”ay awali áb kasshábé o domi áb jwánábé bale eshání tawár jotkassháb (*diphthong*)ay wadhá ent. É chizé darwar ant:

Aw:

Haw	Hawá
Taw	Tawár
Kawr	Kawár
Sawl	Sawál
Gawk	Gawakk
Sawab	Sawáb
Dawr	Dawár
Mawli	Mawáli

Ay:

May	Mayár
Kay	Kayl
Say	Sayl
Hay	Hayá
Day	Dayár
Gayb	Gayáb
Bay	Bayán
Shay	Shayr

ء، ء، ء

- Hamé labz o tawár ke Sayad rahbandá “ء، ء، ء” ant, Látini syáhagá gón “á, ay, o” nebeshtah bant.

- **á (ء)** gón labzán hór bit.

Ketábá maná day.	كتاب ء من ء دے.
Koláhá sará kan.	گلاہ ء سر ء کن.
Molláyá wáz kot.	ملا ء واز کت.

- **ay (ء)** gón labzán hór bit.

Barray kahiray sáheg.	بَر ء کھیر ء ساھِگ.
Piray kabray monjár.	پیر ء کبر ء مُنْجار.

- **o (ء)** gón labzán hór nabit.

Man o taw.	من ء تو.
Zhand o pand.	ژند ء پند.
Hisk o hampán.	ھیسک ء ھمپان.

ئ

- Hamé chaspál ke Sayad rahbandá “ئ” ent, Látini syáhagá gón “y”á nebeshtah bit.
- Ê modám labzay godhsará kayt o “áiá / áiy / eshiá / eshiay”ay mánáyá dant.
- Ê gón hamá labzán mán gisshet kant ke áyáni godhsará syádi yá wáhondiy “i” (ى) yá yakkiay “é” (ے) kayt.

• y (ئ)

Pasy mort. (Áiy / eshiay pas mort.) پس ئے مُرت.
 Pasy kosht. (Áiá / eshiá pas kosht.) پس ئے گُشت.

- Hamé chaspál ke Sayad rahbandá “ے” ent, Látini syáhagá gón “é”á nebeshtah bit.
- Ê námgálay godhsará kayt o shón dant ke á chiz yakké.

• é (ے)

Pasé mort. (Yakk pasé mort.) پسے مُرت.
 Warnáé mort. (Yakk warnáé mort.) ورنایے مُرت.

- Hamé chaspál ke Sayad rahbandá “ى” ent, Látini syáhagá gón “i”á nebeshtah bit.
- Ê námgálay godhsará kayt o wáhondi yá syádiá pesh dárít.

• i (ى)

Pasi mort. (Pasay wáhond mort.) پسى مُرت.

Pársi Rahbanday Zér - E

- Balóchiá labzáni anchén jotk o jódh hast ke Pársi rangá ant pameshká áyáni godhsará “e” bezán zér kayt. Choshén labzáni gissshénagá Sayad rahband hamzah (ء) kármaz kant o Opsálá rahband zér (ۆ) jant.

Látini	Sayad	Opsálá
• Páde wat.	پاد ء وت.	پادِ وت.
• Hátere taw.	هاتر ء تو.	هاترِ تو.
• Pánege man.	پانگ ء من.	پانگِ من.
• Hammale Jiyand.	همل ء جيئند.	هملِ جيئند.
• Á sare wat naent.		
• Katthe wat, nange wat.		
• Man á chamme wat dozziá dist.		
• Á páde wat mani lógá atk.		
• Áiá dape wat gosht.		
• Man hátere taw é kará kanán.		
• Goddhe man taw baren chón bay.		
• Á róchá beger dán róche marchi má golám én.		

I o Ig / Ay o Ayg

- “Mani” o “manig” ay máná yakk ent bale kármarzay jágahesh yakk naent. “Mani” námgálá pésar o “manig” námgálá rand kayt.

- É **mani** ketáb ent. (*This is **my** book.*)
- É ketáb **manig** ent. (*This book is **mine**.*)

- May o mayg, tai o taig, shomay o shomayg, áiy o áiyg, áyáni o áyánig ham hamé wadhá ant. É park Engréziá ham hast ent.

Balóchi	English	Balóchi	English
Mani	<i>My</i>	Manig	<i>Mine</i>
May	<i>Our</i>	Mayg	<i>Ours</i>
Tai	<i>Your (singular)</i>	Taig	<i>Yours (singular)</i>
Shomay	<i>Your (plural)</i>	Shomayg	<i>Yours (plural)</i>
Áiy	<i>His / Her</i>	Áiyg	<i>His / Hers</i>
Áyáni	<i>Their</i>	Áyánig	<i>Theirs</i>

- Kai o kaig, wati o watig, koji o kojig, delay o delayg, o dege hazarán labz hamé rahbandá ant.

• É koji mardomé?	=	• É mardom kojigé?
• É kojay mardom ent?	=	• É mardom kojayg ent?
• É Balóchay zer ent.	=	• É zer Balóchayg ent.

Chaspáli Námbadal

- É Balóchiay chaspáli (*clitic / enclitic*) námbadal ant ke gón labzán lecchant.

on	→	Del on lóthit.	(bezán)	Mani del lóthit.
en	→	Del en lóthit.	(bezán)	May del lóthit.
et	→	De et lóthit.	(bezán)	Tai del lóthit.
o	→	De o lóthit.	(bezán)	Shomay del lóthit.
y	→	Del y lóthit.	(bezán)	Áiay del lóthit.
esh	→	De esh lóthit.	(bezán)	Áyáni del lóthit.

- Chaspál námbadalay sayén hálatán kármaz bit.

Brát et shot.	(bezán)	Tai brát shot.
Brát et wánént.	(bezán)	Taw wati brát wánént.
Brát et hast?	(bezán)	Tará brát hast?

Komakkárgál

- É Balóchiay bonokki komakkárgál (*auxiliary verbs / helping verbs*) ant ke námbadaláni (*pronouns*) kerrá káyant.

Námbadal		Komakkárgál
Man	→	án
Má	→	én
Taw	→	ay
Shomá	→	et
Á (yakk)	→	t / it / ent
Á (báz)	→	ant

- É komakkárgál chó kármarz bant:

Man ganók **án** ke gón delá jédhán.

Má ganók **én** ke gón delá jédhén.

Taw ganók **ay** ke gón delá jédhay.

Shomá ganók **et** ke gón delá jédhet.

Á ganók **ent** ke gón delá jédhit.

Á ganók **ant** ke gón delá jédhant.

“Án” Gón Kojám Labzán Hór Bit?

- “Man”ay komakkárgál “án” gón kárgálay sádagén o tawámén zamánagán hór bit.

Man raw**án**. (sádagén hast / sádagén áendag)

Man shot**án**. (sádagén gwast)

Man shotag**án**. (tawámén hast)

Man shotag**atán**. (tawámén gwast)

- “Man”ay komakkárgál “án” gón édege labzán hór nabit.

Man wánóké **án**. Man edá **án**.

Man zhand **án**. Man Mahmad **án**.

Man rawagá **án**. Man rawán **án**.

Man rawagi **án**. Man kojá **án**?

- Dege “án”é ham hast ke námgálay godhsará kayt o áiay báziá pésh dárít. É “án” gón labzá hór bit.

Gappá bejan. → Gapp**án** bejan.

Á hayáléá ent. → Á hayál**án** ent.

Yakkéná byár. → Doén**án** byár.

“Én” Gón Kojám Labzán Hór Bit?

- “Má”ay komakkárgál “én” gón kárgálay sádagén o tawámén zamánagán hór bit.

Má raw**én**. (sádagén hast / sádagén áendag)

Má shot**én**. (sádagén gwast)

Má shotag**én**. (tawámén hast)

Má shotag**atén**. (tawámén gwast)

- “Má”ay komakkárgál “én” gón édege labzán hór nabit.

Má wánók **én**. Má edá **én**.

Má zhand **én**. Má gón **én**.

Má rawagá **én**. Má rawán **én**.

Má rawagi **én**. Má kojá **én**?

- Dege “én”é ham hast ke labzay godhsará kayt o hamé labzá rangál (*adjective*)é jódh kant.

Sharr → Sharr**én** mardom.

Espét → Espét**én** god.

Marchi → Marchig**én** hawr.

Rostag → Rostag**én** drachk.

“Ay” Gón Kojám Labzán Hór Bit?

- “Taw”ay komakkárgál “ay” gón kárgálay sádagén o tawámén zamánagán hór bit.

Taw raw**ay**. (sádagén hast / sádagén áendag)

Taw shot**ay**. (sádagén gwast)

Taw shotag**ay**. (tawámén hast)

Taw shotag**atay**. (tawámén gwast)

- “Taw”ay komakkárgál “ay” gón édege labzán hór nabit.

Taw wánóké **ay**. Taw edá **ay**.

Taw zhand **ay**. Taw gón **ay**.

Taw rawagá **ay**. Taw rawán **ay**.

Taw rawagi **ay**. Taw kojá **ay**?

- Dege “ay”é ham hast ke Sayad rahbandá gón hamzah zér (ء) nebeshtah kanag bit o chizéay syádi yá wáhondiá pésh dárít. Látini syáhagá é “ay” gón labzá hór bit.

Lóg**ay** pézhgáh. Kéch**ay** chenál.

Ái**ay** nám. Molk**ay** nakshah.

Pimáz**ay** kul. Torbat**ay** garm.

“Et” Gón Kojám Labzán Hór Bit?

- “Shomá”ay komakkárgál “et” gón kárgáláy sádagén o tawámén zamánagán hór bit.

Shomá raw**et**. (sádagén hast / sádagén áendag)

Shomá shot**et**. (sádagén gwast)

Shomá shotag**et**. (tawámén hast)

Shomá shotag**atet**. (tawámén gwast)

- “Shomá”ay komakkárgál “et” gón édege labzán hór nabit.

Shomá wánók **et**. Shomá edá **et**.

Shomá zhand **et**. Shomá gón **et**.

Shomá rawagá **et**. Shomá rawán **et**.

Shomá rawagi **et**. Shomá kojá **et**?

- Dege “et”é “taw”ay chaspál (*clitic*) ent. É “et” gón labzán hór bit.

De**let** lóthit. (bezán) Tai del lóthit.

Ká**ret** kot. (bezán) Taw kár kot.

Brát**et** hast? (bezán) Tará brát hast?

- Dege “et”é ham hast ke sádagén gwast (*past simple*)á pész dárít. É “et” gón kárgálá hór bit.

Grandag → Jambará grand**et**.

“It” Gón Kojám Labzán Hór Bit?

- “Á”ay komakkárgálay hesábá “it” bass Nágwast (*Nonpast*)ay kárgálán rand kayt o gón áyán hór bit.

Á nendit o chár**it**.

Á tarrit o pend**it**.

Nádráh ná**it**.

Kapót ná**it**.

Ostád wánén**it**.

Sharáb shánén**it**.

Sangin mohrag kamá**it**.

Ezgend dottok ná**it**.

“Ent” Gón Kojám Labzán Hór Bit?

- Béke “na”á, “ent” gón dege hecch labzá hór nabit.

Á wánagá **ent**.

Á wánagá na**ent**.

Gerák wámdár **ent**.

Gerák wámdár na**ent**.

Mára rawagi **ent**.

Mára rawagi na**ent**.

Bas rawán **ent**.

Bas rawán na**ent**.

“Ant” Gón Kojám Labzán Hór Bit?

- “Á” (*they*)ay komakkárgál “ant” gón kárgálay sádagén o tawámén zamánagán hór bit.

Á raw**ant**. (sádagén hast / sádagén áendag)

Á shot**ant**. (sádagén gwast)

Á shotag**ant**. (tawámén hast)

Á shotagat**ant**. (tawámén gwast)

- “Ant” gón édege labzán hór nabít.

Á wánók **ant**. Gerák wámdár **ant**.

Mosáper zhand **ant**. Nagan drangá **ant**.

Mardom gón **ant**. Dast do **ant**.

Á rawagá **ant**. Á rawán **ant**.

Á rawagi **ant**. Á kojá **ant**?

**“At / Atant / Atán / Atén / Atay / Atet”
Gón Kojám Labzán Hór Bant?**

- É komakkárgáláni gwastén dróshom ant. Báz jáhá eshán “etant / etán / etén / etay / etet” ham goshant. É gón tawámén gwast (*past perfect*)ay kárgálán hór bant.

Á shotag**at**.

Á jalletag**atant**.

Man óshtátag**atán**.

Má neshtag**atén**.

Taw neshtag**atay**.

Shomá waptag**atet**.

- É komakkárgál gón dege hecch labzá hór nabant.

Bas rawagá **at**.

Mardom rawán **atant**.

Man óshtók **atán**.

Má rawagi **atén**.

Taw kojá **atay**?

Shomá wáb **atet**.

Bá zgálén Ká rgál

- Hamá ká rgál ke cha do yá say labzá jó dh bant, jetá nebeshtah bant.

Sar chenag	→	Áiá poll sar chet .
Mán dayag	→	Ápá mán maday .
Pád áyag	→	Cha wati já há pád mayá!
Amb chenag	→	Laybiá pa zánt ból amb nachet .
Dast janag	→	Áiá warag dast najatant .
Sará gerag	→	Kessahá cha sará ger .

- **Delgósh:** “Gósh dárag” jetá nebeshtah bit bale “eshkonag” hór nebeshtah bit.

- **Beshkon** mani peryátán!
- Áiay kukár kassá **naeshkotant**.
- Kamásh syahkarr ent, hecch **naeshkont**.
- **Naeshkonay**, tará **maeshkonán** bát!

Parmángál (Imperative)

- Parmángál do tahrayg ant:
 - Bekangál (*affirmative imperative*)
 - Makangál (*negative imperative / prohibitive*)
- Pa bekangálá kárgálá pésar “be” kayt o pa makangálá “ma” kayt.

“**Be**chár, **be**gend, o **ben**end” bekangál ant.

“**M**achár, **ma**gend, o **man**end” makangál ant.
- Hamá kárgál ke cha “ó, w, y”á bongéj bant, áyáni bekangálay “be”ay “e” kapit bale makangálay “ma” badal nabit.

Kárgál		Bekangál	Makangál
Óshtag	→	B ósht	Ma ósht
Wánag	→	B wán	Ma wán
Warag	→	B war	Ma war
Áyag (Yáyag)	→	By á	Ma yá
Árag (Yárag)	→	By ár	Ma yár

- Hamá kárgál ke áyáni awali ábá yá jotkábá rand “aw, o, ó, u” kayt, Balóchestánay bázén handéá áyáni bekangálay “be” “bo”á badal bit, albat makangálay “ma” badal nabit.

Rawag	→	B oraw	Ma raw
Goshag	→	B ogosh	Ma gosh
Koshag	→	B okosh	Ma kosh
Lóthag	→	B olóth	Ma lóth
Shódag	→	B oshód	Ma shód
Zurag	→	B ozur	Ma zur

Hawárgál

- Hawárgál (*blend word*) hamá labzá goshant ke cha do yá géshter labzá addh bit. (del + bar = delbar)
- Géshter hawárgál anchén ant ke hawár bayagá rand wati gáltawár o hejjián badal kanant. (wat + ród = warród)
- Choshén labzán padá hamá péshi rangá nebeshtah kanag labzay saporá dárít o zobáná táwán dant.

Hawárgál	Bonokki Labz
Banjáh	(Band + jáh)
Tanjáh	(Tand + jáh)
Dazbandi	(Dast + bandi)
Shiláanch	(Shir + lánch)
Gáléch	(Gál + réch)
Gáled	(Gál + red)
Chedá	(Cha + edá)
Chódá	(Cha + ódá)
Charé	(Cha + é)
Paré	(Pa + é)
Hardén	(Har + wahdé + ke)
Kaster	(Kasán + ter)
Master	(Mazan + ter)
Boster	(Borz + ter)

Hawárgál: Dast

- Wahdé “dast” sarwand (*prefix*)ay hesábá gón dege anchén labzéá hór bebit ke cha jwánábéá bongéj bit godhá “dast”ay “t” kapit.
- Agan démay labzay bongéji áb “ch, k, p, t” ent godhá “s” wati tawará dárít.

S	Dast	+	Chár	→	Daschár
	Dast	+	Kadhi	→	Daskadhi
	Dast	+	Kazá	→	Daskazá
	Dast	+	Katth	→	Daskatth
	Dast	+	Pach	→	Daspach
	Dast	+	Tir	→	Dastir

- Agan démay labzay bongéji áb “b, g, j, l, m,” ent godhá “s”ay tawár badal bit o “z” bit.

Z	Dast	+	Bandi	→	Dazbandi
	Dast	+	Bój	→	Dazbój
	Dast	+	Gohár	→	Dazgohár
	Dast	+	Gatth	→	Dazgatth
	Dast	+	Jani	→	Dazjani
	Dast	+	Latth	→	Dazlatth
	Dast	+	Mósh	→	Dazmósh

Hawárgál: Pésh

- Wahdé “pésh”ay labz sarwand (*prefix*)ay hesábá gón dege labzéa hór bit godhá “sh”ay tawár do rangá rawt.
- Agan démay labzay bongéji áb “ch, k, p, s, t” ent godhá “sh”ay tawár badal nabit.

	Pésh	+	Chár	→	Péshchár
	Pésh	+	Kár	→	Péshkár
	Pésh	+	Pág	→	Péshpág
Sh	Pésh	+	Salám	→	Péshsalám
	Pésh	+	Shart	→	Péshart
	Pésh	+	Ter	→	Péshter
	Pésh	+	Tir	→	Péshtir

- Agan démay labzay bongéji áb “b, d, g, n, z” ent godhá “sh”ay tawár badal bit o “zh” bit.

	Pésh	+	Band	→	Pézhband
	Pésh	+	Dar	→	Pézhdar
	Pésh	+	Gáh	→	Pézhgáh
Zh	Pésh	+	Gál	→	Pézhgál
	Pésh	+	Náh	→	Pézhnáh
	Pésh	+	Záh	→	Pézhzáh

خ

- Hamé áb ke Arabi syáhagá “خ” ent, Balóchiá eshiay matthén áb “h” o “k” ant.

1. “H”.

Balóchi	بلوچی	فارسی
Hodá	هدا	خدا
Hón	هون	خون
Baht	بهت	بخت
Har	هر	خر
Hák	هاک	خاک

2. “K”.

Balóchi	بلوچی	فارسی
Nákon	ناکن	ناخن
Baksh	بکش	بخش
Aktar	اکتر	اختر
Moktár	مکتار	مختار

3. Balóchiay bázén labzé ke cha “w”á bongéj bit, Pársi áyán “خ” per kant.

Balóchi	بلوچی	فارسی
Wáb	واب	خواب
Wájah	واجه	خواجه
Wassh	وش	خوش
Warák	وراک	خوراک

Ché o Che

➤ “Ché” o “Che” doén jostgál ant o mánáesh yakk ent bale kármazesh jetá ent. “Ché” gón kárgálán o “che” gón námngál o jáwargálán kayt.

➤ **Ché:** (Engrézi = *What*)

- Taw **ché lóthay?**
- Á pallá **ché kanagá** ent?
- Á bachakk tai **ché** ent?

➤ **Che:** (Engrézi = *What*)

- **Che gappé?**
- Tará mani kára **che kár** ent!
- Rél **che wahdá** kayt?

Man o Mán

➤ **Man:** (Engrézi = *I*)

- **Man** tai hamsáheg án.
- **Man** bezánán o mani kár bezánt.

➤ **Mán:** (Engrézi = *In, Inside*)

- Kawrá hár kotag o dap **mán** dap ent, ápá **mán** maday.
- Áiá agl **mán** nést.

Bale o Balay

- **Bale:** (Engrézi = *But*)
 “Man atkán **bale** taw kára shotagatay.”

- **Balay:** (Engrézi = *Yes, Sure*)
 “Taw tarragá nayáay gón?”
 “**Balay!**” (Bezán haw, chón nayáyán gón.)

 “Taw kay ay?”
 “Man mosáperé án.”
 “**Balay, balay.**”

- **Balay kanag** = Goshád kanag
 “**Balay** kan, mára dér bit.”

- **Balay** = Balag
 “Taw mani delay ázmáná chó róchá **balay.**”

- **Bal** = Lóg yá káparay bal
 “Korós káparay **balay** sará neshtag.”

Kas o Kass

➤ **Kas:**

1. (Engrézi = *Person*)
Shomá chinchok kas et?
2. (Engrézi = *Close relative*)
Mani kas o áziz shomá et.

➤ **Kass:** (Engrézi = *Nobody*)

Lógá kass nést.
Kass nazánt ke bándá ché bit.

➤ **Kasé:** (Engrézi = *Someone*)

Kasé jost kant bogosh abbá edá naent.
Kasé atk o delay darwázagy thokket.

Záná o Zánán

➤ “Záná” jostay wahdá o “zánán” passaway wahdá goshag bit.

Záná Taw záná áíá zánay? Á záná tai ché ent?	Zánán Haw, man áíá zánán. Pakkáyá nazánán.
--	--

Pa, Gón, Cha, Chó

- É chárén pëshkars (*preposition*) ant o édege galtahrán pésar káyant.
- **Pa man** é kár grán ent.
- Maná **gón taw** káré hast.
- Á **cha lógá** dar atk.
- Áiá **chó shérá** neherdet.
- “Pa” o “wástá / háterá”ay máná yakk ent bale “pa” pëshkarsé o hamráhén labzá pésar kayt o “wástá / háterá” padkars ant o hamráhén labzá rand káyant.
- **Pa man** hecch mayár.
- **Mani wástá** hecch mayár.
- Man watá **tai háterá** janjál kotag.
- “**Pa** mani **wástá** hecch mayár” rad ent parcháke “pa” o “wástá”ay máná yakk ent. Esháni tahá yakké bass ent.
- “Shayré wánán, shayr **chó** é **wadhá** ent” rad ent parcháke “chó” o “wadhá”ay máná yakk ent.

Zamánag (Tenses)

Sádagén Gwast

Man shotán.

Past Simple

I went.

Rawánén Gwast

Man rawagá atán.

Past Continuous

I was going.

Tawámén Gwast

Man shotagatán.

Past Perfect

I had gone.

Sádagén Hast / Áendag

Man rawán.

Present / Future Simple

I go. I will go.

Rawánén Hast

Man rawagá án.

Present Continuous

I am going.

Tawámén Hast

Man shotagán.

Present Perfect

I have gone.

Rawánén Áendag

Man rawagá bán.

Future Continuous

I will be going.

Nágwast (*Nonpast Tense*)

- Balóchiá Sádagén Hast (*Simple Present*) o Sádagén Áendag (*Simple Future*) yakk ant. Doénán “Nágwast” ham goshant.

Nágwast	<i>Simple Present</i>	<i>Simple Future</i>
Man rawán.	<i>I go.</i>	<i>I will go.</i>
Má rawén.	<i>We go.</i>	<i>We will go.</i>
Taw raway.	<i>You (singular) go.</i>	<i>You (singular) will go.</i>
Shomá rawet.	<i>You (plural) go.</i>	<i>You (plural) will go.</i>
Á rawt.*	<i>He / She goes.</i>	<i>He / She will go.</i>
Á rawant.*	<i>They go.</i>	<i>They will go.</i>

* Chizé mardom “Á rawt ent / Á rawant ent” ham goshit.

Gáltahr

(Parts of Speech)

Balóchi	Engrézi	Darwar
Námgál	<i>Noun</i>	morg, Bálách, tir, bér
Kárgál	<i>Verb</i>	warag, nendag, rawag
Námbadal	<i>Pronoun</i>	man, má, taw, shomá
Jáwargál	<i>Adverb</i>	sharriá, kojá, enshapi
Granchgál	<i>Conjunction</i>	o, yá, ke, bale, agan
Rangál	<i>Adjective</i>	haráb, nazzik, gár
Gwángál	<i>Interjection</i>	áh! arr! eh! abbay!
Bandgál	<i>Article</i>	yakk, é, (ráhé, gappé)
Karsgál	<i>Adposition</i>	
• Pëshkars	<i>Preposition</i>	pa, cha, gón
• Padkars	<i>Postposition</i>	wástá, háterá, sará

Hesáb

0	Kakk	1	Yakk
2	Do	3	Say
4	Chár	5	Panch
6	Shash	7	Hapt
8	Hasht	9	Noh
10	Dah	11	Yázdah
12	Dwázdah	13	Sézdah
14	Chárdah	15	Pánzdah
16	Shánzdah	17	Habdah
18	Hazhdah	19	Nózdah
20	Bist	21	Bist o yakk
30	Si	40	Chell
50	Panjáh	60	Shast
70	Haptád	80	Hashtád
90	Nawad	100	Sad
1,000	Hazár	100,000	Lakk
10^7	Kodhol	10^9	Arab
10^{11}	Karab	10^{13}	Padam

Balóchiay Áb

A	Á	B	Ch	D	Dh
E	É	G	H	I	J
K	L	M	N	O	Ó
P	R	S	Sh	T	Th
U	W	Y	Z	Zh	

